

логічним мотивування вирішення питання про допустимість фактичних даних, отриманих при проведенні огляду за згоди власника житла згідно із положеннями ст. 233 КПК: «Посилання прокурора на можливість проведення огляду за згодою власника житла згідно з положеннями ч. 1 ст. 233 КПК є безпідставним, оскільки ця норма закону не регламентує проведення огляду житла, а встановлює винятки із загального правила (недоторканість житла та іншого володіння особи) — можливість прошикнення в житло тільки на підставі ухвали слідчого судді чи за добровільною згодою особи, яка ним володіє, або у невідкладних випадках, зазначених у ч. 3 ст. 233 цього Кодексу» [4]. Таким чином, проникнення до житла та іншого володіння особи не можна розглядати як засіб збирання речових доказів у кримінальному провадженні.

Список використаних джерел

1. Шехавпов Р. М. Шодо легальної дефініції речових доказів у КПК України / Р. М. Шехавпов // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідорєпка. – 2015. – Вип. 4. – С. 121- 127.
2. Шило О. Г. Новації Кримінального процесуального кодексу України щодо процесуального порядку збирання речових доказів // Актуальні проблеми доказування у кримінальному провадженні: матеріали Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. (м. Одеса, 27 листопа. 2013 р.) / відп. за вищ. Ю. П. Аленін. – О., 2013. – С. 22- 25.
3. Гловюк І. В. Стаття 233 КПК України: питання практичної реалізації // Молодий вчений. 2015. № 2. С. 216- 219.
4. Ухвала Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 21 жовтня 2015 року (№ 5-1944км15) // Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/52933925>

БАСИСТА І. В.

Національна академія внутрішніх справ, факультет № 3 (м. Івано-Франківськ),
професор кафедри кримінально-правових дисциплін та ОРД,
доктор юридичних наук, професор

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ТИМЧАСОВОГО ДОСТУПУ ДО РЕЧЕЙ І ДОКУМЕНТІВ

Тимчасовий доступ до речей і документів полягає у наданні стороні кримінального провадження особою, у володінні якої знаходяться такі речі і документи, можливості ознайомитися з ними, зробити їх копії та вилучити їх (здійснити їх виїмку).

Тимчасовий доступ до електронних інформаційних систем або їх частин, мобільних терміналів систем зв'язку здійснюється шляхом

зняття копії інформації, що міститься в таких електронних інформаційних системах або їх частинах, мобільних терміналах систем зв'язку, без їх вилучення.

Тимчасовий доступ до речей і документів здійснюється на підставі ухвали слідчого судді, суду [1].

Здавалося б таке законодавче тлумачення є своєчасним і обгрунтованим, однак у практичній діяльності органів досудового розслідування із реалізацією окремих положень КПК щодо процесуального порядку тимчасового доступу до речей і документів виникає низка проблем.

Так, відповідно до ст. 160 КПК сторони кримінального провадження мають право звернутися до слідчого судді під час досудового розслідування чи суду під час судового провадження із клопотанням про тимчасовий доступ до речей і документів, за винятком зазначених у статті 161 КПК. Слідчий має право звернутися із зазначеним клопотанням за погодженням з прокурором.

У клопотанні зазначаються:

1) короткий виклад обставин кримінального правопорушення, у зв'язку з яким подається клопотання;

2) правова кваліфікація кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність;

3) речі і документи, тимчасовий доступ до яких планується отримати;

4) ***підстави вважати, що речі і документи перебувають або можуть перебувати у володінні відповідної фізичної або юридичної особи;***

5) значення речей і документів для встановлення обставин у кримінальному провадженні;

6) можливість використання як доказів відомостей, що містяться в речах і документах, та неможливість іншими способами довести обставини, які передбачається довести за допомогою цих речей і документів, у випадку подання клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів, які містять охорошувану законом таємницю;

7) обгрунтування необхідності вилучення речей і документів, якщо відповідне питання порушується стороною кримінального провадження [1].

По-перше, результати вивчення емпірики засвідчують, що процесуальні керівники та слідчі судді неоднозначно підходять до розуміння унормованого положення «...***підстави вважати, що речі і документи перебувають або можуть перебувати у володінні відповідної фізичної або юридичної особи***».

Для прикладу, слідчі, реалізуючи вказівки процесуальних керівників та слідчих суддів, направляють запити до окремих юридичних осіб, зокрема операторів мобільного зв'язку для документального підтвердження факту належності абонента або певного технічного засобу зберігання, передачі інформації (мобільних терміналів систем зв'язку),

хоча така належність є очевидною, виходячи із матеріалів кримінального провадження. Як на мене, то жодної користі від такої «діяльності» не існує.

По-друге, по вилучених у процесі огляду місця події речах (предметах) і документах слідчі, знову ж таки, за вказівками процесуальних керівників, готують клопотання про тимчасовий доступ до цих. Такий постфактум, як на мене, взагалі суперечить сутності даної процесуальної дії.

Також існує ціла низка проблем із реалізацією законодавчих положень щодо заборони доступу до окремих речей і документів.

Так, речами і документами, до яких заборонено доступ, є:

1) листування або інші форми обміну інформацією між захисником та його клієнтом або будь-якою особою, яка представляє його клієнта, у зв'язку з паданням правової допомоги;

2) об'єкти, які додані до такого листування або інших форм обміну інформацією [1].

У практичній діяльності унормоване положення «...або будь-якою особою, яка представляє його клієнта» сприймається також неоднозначно та зазнає різноманітних інтерпретаційних тлумачень.

Стаття 162 КПК передбачає перелік речей і документи, які містять охоронювану законом таємницю. Частина 6 статті 163 унормовує, що слідчий суддя, суд постановляє ухвалу про падання тимчасового доступу до речей і документів, які містять охоронювану законом таємницю, якщо сторона кримінального провадження, крім обставин, передбачених частиною п'ятою цієї ж статті, доведе можливість використання як доказів відомостей, що містяться в цих речах і документах, та неможливість іншими способами довести обставини, які передбачається довести за допомогою цих речей і документів.

Доступ особи до речей і документів, які містять охоронювану законом таємницю, здійснюється в порядку, визначеному законом. Доступ до речей і документів, що містять відомості, які становлять державну таємницю, не може надаватися особі, що не має до неї допуску відповідно до вимог закону [1].

Як на мене, то законодавче положення «...доведе можливість використання як доказів відомостей, що містяться в цих речах і документах, та неможливість іншими способами довести обставини, які передбачається довести за допомогою цих речей і документів» є лише формальним твердженням, яке на практиці, як в силу об'єктивних, так і суб'єктивних причин не має жодної адекватної реалізації.

Отже, практика реалізації окремих норм КПК засвідчує, що науковцям та законодавцю є над чим працювати, адже вироблення єдиного підходу до застосування процесуальних норм є запорукою підвищення ефективності досудового розслідування та виконання завдань кримінального провадження в цілому.